

CAMSA - ngày 25/5/2011.

LTS: Xu hướng khai thác lao động hiện nay ở Việt Nam được xem là môi trường hoành hành của nạn buôn người và lao động. Theo luật quốc tế, buôn người là hành vi đưa người ra nước ngoài để bóc lột sức lao động bằng thủ đoạn lừa đảo hay cưỡng ép. Với đà gia tăng chủ tiêu xu hướng khai thác lao động, con số nạn nhân Việt Nam của nạn buôn người cũng gia tăng nhanh chóng trong những năm qua. Các công ty môi giới xu hướng khai thác lao động (gọi tắt là công ty XKLD) là một mắt xích quan trọng trong hệ thống buôn người và lao động Việt Nam.

Công ty XKLD ở Việt Nam là chủ nợ và giới thiệu người lao động Việt Nam và chủ sở hữu doanh nghiệp ở nước ngoài. Vì hoàn cảnh túng quẫn người lao động phải tìm kiếm cơ hội sinh. Vì không nắm vững luật Việt Nam, vì không hiểu ngôn ngữ, văn hoá, luật pháp, xã hội và cấu trúc chính trị của nước mà họ muốn đến nên người lao động Việt Nam hoàn toàn trông cậy vào các công ty XKLD. Các công ty XKLD đã lợi dụng hoàn cảnh yếu thế này và thái độ vô trách nhiệm khi xảy ra tranh chấp giữa người lao động Việt Nam và chủ sở hữu doanh nghiệp nước ngoài.

Công nhân Việt bị bắt giam tại Malaysia, công ty XKLD bị mắc (ảnh: CAMSA)

Các công ty XKLD thường xuyên cáo rết hợp đồng, khác xa với thực tế thu hút sự chú ý và tạo niềm tin của người lao động. Khi người lao động đã cắn câu thì công ty XKLD đưa ra các chi phí dịch vụ rất cao so với qui định của luật pháp. Nếu người lao động không có tiền, doanh nghiệp sẵn sàng làm giúp thủ tục vay tiền ngân hàng, thủ tục bảo lãnh nhà cửa, ruồng rẫy – trợ cấp khi họ được ký hợp đồng dịch vụ. Việc thủ tục chấp tài sản để cầm tiền ngân hàng sẽ khiến cho người lao động không thể rút lui nếu cần và phải cam tâm chấp nhận mọi nghĩa vụ của mình sau này để có tiền trả nợ. Các khoản tiền nộp cho công ty XKLD thường không được ghi biên nhận và nhiều khi sai lệch rất nhiều so với chi phí ghi trong hợp đồng được ký kết giữa người lao động và công ty. Sau này nếu có tranh chấp thì người lao động sẽ không có cơ sở để

kiến đòi hỏi toàn bộ số tiền đã nộp cho công ty XKLD. Nhiệm vụ công ty XKLD chỉ cho người lao động đăng ký xem và ký hợp đồng phòng chờ trước khi máy bay cất cánh cho nên người lao động đã không còn đủ bình tĩnh và sáng suốt để chọn các điều khoản bất lợi cho mình.

Người lao động thường không biết rằng khi sang nước ngoài họ sẽ phải ký với chủ số đồng lao động mới bắt buộc hợp đồng khác – viết bằng ngoại ngữ mà họ không hiểu rõ – gọi là bản “hợp đồng ngoại ngữ”. Khi có tranh chấp với chủ số đồng lao động nước ngoài, nhiệm vụ người lao động mới và luật sư của họ là “hợp đồng ngoại ngữ” có nhiệm vụ sai biệt bất lợi cho họ so với bản “hợp đồng nội ngữ” mà họ đã ký ở Việt Nam.

Pháp luật Việt Nam và bản hợp đồng dịch vụ XKLD thường quy định công ty XKLD phải có trách nhiệm với người lao động trong thời hạn lao động nước ngoài, thí dụ như báo cáo, giúp đỡ và đưa tiễn cho người lao động trong bất kỳ số việc xảy ra làm ảnh hưởng đến quy định của người lao động. Tuy nhiên, công ty XKLD thường trốn tránh các trách nhiệm này, trong nhiệm vụ trốn hợp đồng còn đồng ý phía chủ số đồng lao động nước ngoài để chèn ép, đe dọa người lao động. Nhiệm vụ người lao động đã không được thông báo dù phải làm công việc vất vả, trong thời gian dài, không có thời gian nghỉ ngơi, bị đe dọa và nhiệm vụ khi bị chủ số đồng lao động mới ngưng chấp, đánh đập, bóc lột, giam cầm, ngang nhiên trục xuất về nước trước khi nộp đồng. Rồi thì nhiệm vụ công ty XKLD đã làm người trốn việc lừa dối và xin giúp đỡ của người lao động. Không thể thoát ra khỏi gông cùm kìm kẹp luật sư của lao động – dẫu là số chủ luật của công ty XKLD và chủ số đồng lao động nước ngoài - người lao động bị biến thành nạn nhân buôn người.

Mặc dù tình trạng buôn người qua các công ty XKLD diễn ra phổ biến ở Việt Nam thì gian qua những quan chức quy định Việt Nam đã không có biện pháp xử lý hình sự đối với các công ty đó. Một lý do là các công ty XKLD được cấp giấy phép bởi những ông chủ lớn. Đa số các công ty XKLD lớn ở Việt Nam đều có chủ đầu tư là các bộ và ngành chủ quản như Bộ Lao động Thương binh và Xã hội, Bộ Giao thông vận tải, Bộ Công thương..., cũng như là các công ty quốc doanh lớn như Tổng công ty công nghiệp ô tô Việt Nam, Tổng công ty thủy tinh và gốm xây dựng, Liên Minh Hợp tác xã Việt Nam...

Để có thể tìm hiểu thêm về nạn buôn người, các thủ đoạn lừa đảo, những công ty XKLD có thành tích lừa đảo và vô trách nhiệm, và nhiệm vụ nên đọc pháp lý khác người lao động Việt Nam có thể vào xem trang điện tử : www.camsa-coalition.org